

**Ocena sytuacji Spółki PROCHEM S.A. w 2023r.
z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej
i systemu zarządzania ryzykiem**

Ocena Spółki PROCHEM S.A. za 2023r. dokonana została w trzech aspektach:

- wyników działalności,
- sytuacji Spółki,
- funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem.

I. OCENA WYNIKÓW SPÓŁKI ZA 2023 R.

Spółka w zakresie podstawowej działalności – sprzedaży usług inżynierskich i budowlanych – osiągnęła poziom 218,2 mln zł i jest to poziom ponad 45% wyższy niż w roku 2022. Ten wzrost sprzedaży wynika przede wszystkim ze wzrostu sprzedaży w segmencie tematów realizacyjnych o 66%. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że w zakresie działalności projektowej sprzedaż spółki w 2023 roku też nieznacznie wzrosła, prawie o 5% w stosunku do roku poprzedniego osiągając 43,3 mln zł.

Przed wszystkim gwałtowny wzrost kosztów realizowanych projektów inwestycyjnych, związany z wysoką inflacją mającą swoje źródła w wojnie w Ukrainie oraz trudności z waloryzacją kontraktów spowodowały, że Spółka zamknęła rok 2023 w zakresie działalności operacyjnej stratą w wysokości 29,3 mln zł, a strata netto wyniosła 19,6 mln zł.

Także Grupa Kapitałowa PROCHEM osiągnęła wyższą sprzedaż w porównaniu do roku 2022. Sprzedaż wyniosła 281 mln zł, a strata netto 24 348 tys. zł.

Podsumowując wyniki należy stwierdzić, że rok 2023 był bardzo trudny, na co złożyło się szereg uwarunkowań głównie zewnętrznych, mających wpływ na biznesową sytuację Spółki, a osiągnięte wyniki finansowe są bardzo niezadawalające. Finalizowanie w 2023 roku dużych umów wykonawczych zawartych w latach 2019 i 2021 oraz skumulowana materializacja ryzyk tych wieloletnich kontraktów w decydujący sposób zaważyły na osiągniętych wynikach finansowych Prochemu.

II. SYTUACJA SPÓŁKI

Na sytuację Spółki w roku 2023 wpływ miały zarówno czynniki makroekonomiczne, jak i też czynniki wynikające ze specyfiki posiadanego przez spółkę portfela realizowanych kontraktów.

Czynniki o charakterze makroekonomicznym miały w swojej zdecydowanej większości negatywny wpływ na sytuację Spółki. W 2023 roku wystąpiło silne spowolnienie gospodarcze. Wzrost PKB o 0,2%, w praktyce oznaczał stagnację. Po raz pierwszy od czasów wstąpienia do Unii Europejskiej krajowy wzrost PKB był wolniejszy niż średni wzrost w Unii Europejskiej.

Nie tylko tempo wzrostu gospodarczego nie sprzyjało pojawieniu się podaży nowych projektów inwestycyjnych, których to realizacja jest główną domeną aktywności PROCHEM S.A. Niekorzystnym czynnikiem utrzymującym się przez całe 2023 rok była wysoka inflacja - średni wzrost to 11,4%. Konsekwencją tej sytuacji była i jest trudność zarówno po stronie inwestorów, jak i firm podejmujących się realizacji inwestycji określenia budżetu przedsięwzięć inwestycyjnych, dokonywanie oceny efektywności, a także rzeczywistych kosztów wykonania inwestycji.

Oceniamy, iż ten czynnik miał największy wpływ na negatywne wyniki Spółki w zakresie działalności podstawowej w 2023r.

Wysoka inflacja wywołała zmianę w zakresie polityki stóp procentowych ustalanych przez NBP. Istotny ich wzrost w krótkim czasie spowodował konieczność dokonania szeregu zmian po stronie inwestorów- przede wszystkim przygotowania nowej kalkulacji kosztów finansowych zamierzonych, bądź realizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych. W ubiegłym roku czynnik wysokich kosztów kredytów, podobnie jak wysoka inflacja negatywnie oddziaływały na klimat inwestycyjny w Polsce, a tym samym pogarszał sytuację rynkową takich firm, jak PROCHEM.

Wojna na Ukrainie to kolejny czynnik, który miał wpływ na sytuację firmy nie tylko w ubiegłym roku, ale także, co jest oczywiste, będzie oddziaływał w roku bieżącym, a być może i w latach następnych.

Wojna powoduje, że pojawia się poczucie niepewności i ryzyko związane z byciem krajem przyfrontowym, co w sposób oczywisty negatywnie wpływać będzie na poziom zaangażowania inwestorów zarówno polskich, a może jeszcze bardziej zagranicznych.

A
Kus 2
M2
PPH

Kolejnym także negatywnym czynnikiem wpływającym na rynek inwestycji w roku 2023 była niepewność pozyskania środków unijnych, czy to z KPO, czy też z budżetu podstawowego Unii Europejskiej.

Wszystko wskazuje na to, że to zagrożenie wraz ze zmianą rządu zostanie w 2024 roku wyeliminowane.

Podsumowując tę część oceny należy stwierdzić, że w 2023 roku czynniki zewnętrzne nie sprzyjały i nie tworzyły szans biznesowych dla firm działających w sektorze usług inwestycyjnych.

W kontekście analizy wyżej opisanych czynników należy dodatkowo dokonać oceny, jaki one miały wpływ na bieżącą sytuację PROCHEMU w 2023 roku.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że PROCHEM w 2023 roku, podobnie jak w roku 2022 realizował duże, wieloletnie kontrakty realizacyjne ze zdeterminowanym poziomem wynagrodzenia.

W warunkach niesprzyjających czynników, szczególnie inflacji, która przejawiała się w 2022r. silną zmiennością kosztów, a następnie w 2023 roku stabilizację tych kosztów na bardzo wysokim poziomie, ten typ projektów w sposób oczywisty został najsilniej dotknięty spadkiem ich efektywności.

Realizacja dużych wieloletnich kontraktów, zamiast stabilizować sytuację Spółki (co miałyby miejsce w warunkach standardowego przeciętnego otoczenia), w sytuacji wystąpienia kilku silnych, nieprzewidywalnych czynników (pandemia, wojna w Ukrainie, wysoka inflacja) spowodowała wyraźne pogorszenie opłacalności realizowanych kontraktów, co skutkowało dużą stratą na podstawowej działalności.

Dodatkowym czynnikiem było usztywnienie negocjacyjne inwestorów, dla których PROCHEM realizował przedsięwzięcia inwestycyjne.

W warunkach tak silnych, niespodziewanych negatywnych czynników należałoby oczekiwać bardziej otwartej postawy negocjacyjnej.

Należy jednocześnie zwrócić uwagę że w PROCHEMIE świadomość silnego uzależnienia od zmieniającej się koniunktury inwestycyjnej, ryzyka pojawienia się niekorzystnych czynników incydentalnych, skłaniało kierownictwo firmy do poszukiwania aktywności pozwalających stabilizować pozycję firmy także w okresach mniej sprzyjających.

Podjmowanie projektów amortyzujących trudności w okresach dekoniunktury jest trwałym elementem strategii firmy.

Tę funkcję, w stosunku do działalności podstawowej, spełniała prowadzona sporadycznie, choć z pewną regularnością działalność deweloperska. W ostatnim okresie duży projekt biurowy Astrum Business Park, realizowany z partnerem finansowym, znalazł swoje potwierdzenie rynkowe.

Pozyskanie istotnych środków finansowych ze sprzedaży tego projektu stworzyło na początku 2023 roku relatywnie komfortową sytuację płynnościową, która pozwoliła przetrwać sytuację kryzysową w podstawowej działalności biznesowej firmy.

Sytuacja w 2024 roku też nie będzie należała do łatwych. Przewidywany niższy, ale jednak zmienny poziom inflacji, trwające napięcia geopolityczne związane z toczącą się wojną, przesunięte w czasie oddziaływania napływu środków unijnych powodują, że na rynku utrzymuje się niski poziom podaży projektów inwestycyjnych. Oznacza to, że konkurencja w ich pozyskaniu będzie wzrastała, co osłabi zdolności do optymalnego wypełnienia portfela firm z branży inżyniersko budowlanej.

Pewną szansą dla PROCHEMU na kolejne lata jest konieczność stopniowego uwalniania się od kopalnych surowców energetycznych, co wygeneruje wzrost zainteresowania różnego rodzaju przedsięwzięciami związanymi z czystą energią.

Na realizację czekają także wielkie przedsięwzięcia z zakresu energetyki jądrowej.

W warunkach napięcia geopolitycznego niewątpliwie nastąpi przyspieszony wzrost rozwoju sektora zbrojeniowego.

Pozytywne zakończenie wojny w Ukrainie także może generować nowe kontrakty związane z odbudową jej gospodarki po zniszczeniach wojennych.

Wydaje się jednak, że rok 2024 będzie raczej służył jako okres „miękkiej” przygotowania projektów, a faza inżynierska i budowlana będzie uruchamiana w kolejnych latach.

III. OCENA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ I ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Zakres kontroli obejmuje swym zasięgiem przede wszystkim:

- działalność gospodarczą spółki - podstawową oraz pomocniczą,
- sprawozdawczość finansową i rozliczenia księgowo,
- zgodność działania spółki z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- zatrudnienie i płace.

Specyfika działalności PROCHEM S.A. związana jest z realizacją na rzecz klientów złożonych przedsięwzięć inwestycyjnych.

W spółce istnieją i są stosowane systemy planowania i kontroli realizowanych przedsięwzięć. Po nienajlepszych doświadczeniach z lat ubiegłych, dotyczących działania systemu kontroli, Zarząd podjął w 2017 roku działania naprawcze. W tym też roku została zmieniona instrukcja „Kontroli kosztów usług” oraz mianowano nowego kierownika „Zespołu kontroli kosztów” odpowiedzialnego za wdrożenie modyfikacji i usprawnionych procedur. Rok 2018 był drugim, w którym system działał według nowych zasad. W 2018r. dokonano kolejnych modyfikacji w systemie „Kontroli kosztów usług” w zakresie prezentacji budżetów i są one stosowane w odniesieniu do nowych tematów od 1.01.2019r.

Głównym zadaniem kontroli instytucjonalnej jest przeprowadzenie kompleksowych kontroli w zakresie najważniejszych zagadnień dla spółki oraz zbieranie i opracowywanie informacji dotyczących działalności komórek organizacyjnych spółki, wybranych problemów ekonomicznych i innych zagadnień, które w danym okresie uznane zostały przez Zarząd spółki za najbardziej istotne. Oprócz instytucjonalnej kontroli wewnętrznej w spółce istnieje także tak zwana kontrola funkcjonalna wykonywana przez kierowników różnych szczebli. Kierownicy ci sprawują nadzór nad podległymi im pracownikami, polegający na sprawdzaniu stanu realizacji ustalanych zadań.

Czynności kontrolne prowadzone są we wszystkich fazach działalności w formie kontroli wstępnej, bieżącej i następnej. Dokumenty finansowo-księgowe poddawane są kontroli merytorycznej, formalnej i rachunkowej. Informacja o poprawności formalno-merytorycznej i rachunkowej opatrzona jest podpisem sporządzonym w

sposób identyfikowalny (pełne imię i nazwisko) lub opatrzona pieczętą imienną osoby upoważnionej oraz datą zatwierdzenia dokumentu.

W PROCHEM S.A. nie występuje odrębna, wydzielona organizacyjnie struktura zarządzania ryzykiem. Identyfikacją i oceną obszarów ryzyka zajmują się właściwe dla danego rodzaju ryzyka służby Spółki. Do ich obowiązków należy także zdefiniowanie działań niezbędnych do ograniczenia ryzyka.

Nadzór, ale też i kluczowe decyzje dotyczące skali ekspozycji na ryzyko podejmuje Zarząd Spółki. Analiza ryzyk ma w PROCHEM S.A. charakter systemowy, ujęty w różnego rodzaju procedurach, dotyczących poszczególnych ryzyk.

W 2017r. dokonano przeglądu i usprawniono system zarządzania ryzykiem w trakcie realizacji kontraktów w ramach procesu „Zintegrowanego systemu zarządzania” poprzez podproces „Zarządzanie ryzykiem i szansami” Proces ten oparty jest o wymagania międzynarodowej normy ISO-31000. Procedura obowiązuje we wszystkich jednostkach organizacyjnych Prochem SA zaangażowanych w przygotowanie oferty i realizację projektów.

W ubiegłym roku Rada Nadzorcza zapoznała się i przeanalizowała, w ramach corocznej oceny, aktualną informację o funkcjonujących w spółce systemach kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego.

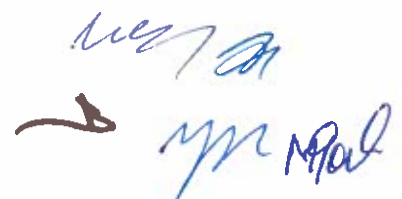
W działalności Prochem zidentyfikowano następujące ryzyka:

1. Ryzyko wahań koniunktury

Spółka jest w wysokim stopniu podatna na wahania koniunktury w budownictwie i silnie uzależniona od popytu na usługi inżynierskie, który to popyt ma charakter cykliczny, a także podlegający zdarzeniom sporadycznym.

W celu ograniczenia wpływu tego ryzyka na wyniki i sytuację Spółki:

- prowadzony jest monitoring sytuacji makroekonomicznej i sytuacji w wybranych branżach
- kontynuowana jest dywersyfikacja przedmiotowa (działalność wykonawcza, działalność w zakresie doradztwa technicznego, działalność deweloperska),
- optymalizowany jest poziom rezerw finansowych.

2. Ryzyko utraty kluczowych pracowników

Działalność Spółki opiera się na dobrze wykształconej i wykwalifikowanej kadrze pracowników, którzy są jednocześnie atrakcyjnym celem rekrutacji przez konkurencję.

W celu ograniczenia tego ryzyka Spółka stosuje:

- Monitoring rynku pracy i poziomu wynagrodzeń,
- Utrzymanie systemu szkoleń i podnoszenia kwalifikacji
- Programy motywacyjne dla kluczowej kadry
- Aktywny system naboru poprzez współpracę z uczelniami

3. Ryzyko wystąpienia zagrożeń przy wykonywaniu kontraktów

Rodzaje prowadzonej w PROCHEM S.A. działalności – przygotowywanie i zarządzanie projektami inwestycyjnymi dla klientów – powodują, iż jest to stale występujące ryzyko, jest ono w ostatnim okresie, ze względu na wysoką inflację, szczególnie istotne.

Dla jego ograniczenia PROCHEM S.A. stosuje:

- adekwatną do rodzaju przedsięwzięcia i skali ryzyka formę realizacji kontraktu,
- realistyczną kalkulację cenową przy zawieraniu kontraktów, uwzględniających prognozę inflacyjną,
- monitoring zaawansowania kontraktów i ujawniania zagrożeń,
- dobór wiarygodnych podwykonawców,
- klauzule kontraktowe ograniczające górną wysokość kar umownych.

4. Ryzyko nierzetelności płatniczej

Instrumentami ograniczającymi ten stale występujący rodzaj ryzyka są:

- monitoring standingu klientów przed i w trakcie realizacji kontraktów,
- stosowanie wyspecjalizowanych procedur windykacyjnych,
- optymalizacja struktur płatności.

5. Ryzyko walutowe

Instrumentami ograniczającymi ten rodzaj ryzyka są:

- Monitoring i prognozowanie kursów walut,
- Terminowe transakcje walutowe,
- Zakup urządzeń i usług w walutach kontraktów

6. Ryzyko uzależnienia od dużych nabywców usług

Instrumentami ograniczającymi ten rodzaj ryzyka są:

- Monitoring umów ze znaczącymi dostawcami
- Zapisy kontraktowe zawierające elementy amortyzujące
- Utrzymanie partnerskich stosunków z powtarzalnymi klientami

PODSUMOWANIE

Zarówno w zakresie systemu kontroli, jak i zarządzania ryzykiem dokonane w poprzednich latach systemowe i personalne zmiany pozwalają na utrzymanie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w funkcjonowaniu Spółki i ograniczyły ryzyko niedostrzeżenia istotnego zagrożenia w zakresie podstawowej działalności firmy.

Podpisy członków Rady Nadzorczej:

1. Marek Garliński

2. Karol Żbikowski

3. Paweł Bielski

4. Wiesław Kiepiel

5. Jarosław Stępniewski